

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Quæstio I. Quid sit Superstitio, & quæ species ejus?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

58. Imò dum cæteroquin debitè rogamus pro bonis temporalibus, v. g. moderatis divitijs, sanitate, &c. quas nobis non expedire nescimus, non idcirco irritæ erunt preces istæ: tum quia, si fiant in statu gratiæ, sunt meritoria gloriæ cœlestis, & augmenti gratiæ: tum quia in tali casu ordinariè loco ejusmodi bonorum temporalium, v. g. sanitatis, divitiarum, quæ Deus novit nobis magis fore nociva, sicque misericorditer negat, solet Deus debitè rogantibus conferre alia bona temporalia, vel saltem spiritualia specialium auxiliorum gratiæ, magis profutura ad consequendam vitam æternam. Audiatur Jeremias Drexelius lib. 5. Heliotropij, cap. 2. dicens: *Certissimum est, nullas preces cum debita voluntatis resignatione factas esse irritas, nullas omninò: aut enim quod petitur, aut melius quid impetrabitur.* Et S. Isidorus in Sententijs: *Creberrimè non exaudit Deus ad voluntatem, sed exaudit ad salutem.*

Preces ne-
stræ debitè
factæ, nun-
quam sunt
irritæ etiam
pro bonis
temporali-
bus.

59. Quòd si verò absque debita in Divinam voluntatem resignatione, quin & obstinatè, quidpiam à Deo extorquere contendamus, verendum, ne quod ut optimus Pater negavit, ut rigidus Judex permittat in nostrum malum. Ac proinde, in omnibus omninò precibus illud Domini pro clausula usurpandum: *Veruntamen non mea, ô Deus, sed tua voluntas fiat,* prout devotissimè monet citatus Drexelius.

Castela pe-
tentium
bona tem-
poralia.

DISTINCTIO II.

De Vitijs Religioni oppositis per excessum.

QUÆSTIO I.

Quid sit Superstitio, & quæ species ejus?

1. Sicut in cæteris Virtutibus, ita & in Religione vendicat sibi locum illud vulgatum: *Virtus consistit in medio.* Unde Poëta canit: *Est modus in rebus, sunt certi denique fines: Quos ultra, citràque nequit consistere virtus.* Igitur contra Religionem potest peccari, tum per excessum, & nomine generico dicitur *Superstitio*; tum per defectum, & vocatur *Irreligiositas*. Ultraque harum varias sub se species complectitur. Et quidem sub Irreligiositate

Religio
consistit in
medio.

Quæ vitia
eidem op-
ponantur?

N 2

con-

continentur ea vitia, quæ pertinent ad contemptum seu irreverentiam Dei, ac rerum sacrarum; cuiusmodi sunt Tentatio Dei, Sacrilegium, Simonia, Blasphemia, Perjurium, ac Violatio Voti; de quibus singillatim dicitur, tum in sequenti Distinctione, tum alibi proprijs in locis. Superstitio continet sub se Idololatriam, Divinationem, vanam Observantiam, & Magiam, unâ cum alijs adhuc duabus Superstitionis speciebus, quæ contingunt ex parte cultûs indebiti; de quibus omnibus in præsentî Distinctione, ordiendò à Superstitione, ejûsque speciebus in genere.

Superstitio,
quid?

2. CONCL. I. Superstitio in genere est falsa religio, seu vitiosus cultus veri aut falsi Numinis; ac rectè definitur, dicendo: *Superstitio* est vitium Religioni oppositum secundùm excessum, quo quis Divinum cultum vel illi exhibet, cui non debet; vel eo modo, quo non debet. Ita in re communis. Et si enim vel maximè Superstitio committatur in cultu falsorum deorum, tamen etiam in cultu veri Dei hoc vitium accedere potest: prout patet in Judæis defacto Legalia veteris Legis observantibus; & in Hæreticis, qui olim aquam pro vino, vel sanguinem infantum in Eucharistia offerebant, qui idcirco non Religiosi, sed Superstitiosi nuncupandi sunt, quamvis vero Deo talia præstiterint. Itaque Superstitio utrumque complectitur, & cultum falsorum Deorum, & excessum in cultu veri Dei.

Contra Religionem
quomodo
possit peccari
per excessum?

(a) *Conformiter
dictis
Tract.*

4. *Dist. 1.
num. 19.*

3. Neque dicas. Deus est dignus omni laude, cultu ac reverentiâ; ergo non potest dari excessus in ejus cultu, neque peccari contra virtutem Religionis per excessum. Resp. enim (a) concessò antecedente, distinguendo consequens: ergo non potest dari excessus ex parte objecti virtutis Religionis, id est, respectu Majestatis Divinæ, utpote quæ dignissima est omni honore & cultu, conceditur: non potest dari excessus ex parte modi incongrui, aut cultûs indebiti ratione rei cultæ, negatur consequentia. Sicut enim v. g. Amor Dei ex parte objecti non habet medium, imò eò perfectior est, quò intensius fertur in Deum, utpote objectum infinite amabile; habet tamen medium ex parte actûs, quia potest dari excessus in ejus exercitio, si nimium modo illicito Dei Amorem elicere velimus, nos v. g. interficiendo: ita & Religio ex parte objecti, quod est Divina Majestas, medium non habet, neque patitur excessum; benè tamen ex parte actûs, uti fit, si verum Deum falso, aut indebito cultu colamus, vel loco veri Dei falsum Numen adoremus.

4. CONCL.

4. CONCL. II. Duæ sunt species Superstitutionis, in quas ipsa immediatè dividitur, nempe Superstitio ratione rei cultæ, quæ coli non deberet; & Superstitio ratione cultûs incongrui, dum modo indebito seu inconvenienti verus Deus colitur. Ita communis, & patet ex proximè dictis. Porro utraque hæc Superstitutionis species rursùm subdividitur; & hinc fit

Superstitio-
nis duæ sunt
species.

5. CONCL. III. Superstitio ratione rei cultæ, quæ coli non deberet, sive Superstitio ratione cultûs falsi Numinis, subdividitur in Idololatriam, Divinationem, Observantiam superstitiosam, & Magiam. Ita Herincx *disp. 7. de Religione, n. 3.* & communior quamvis Fillucius *tom. 2. tract. 5. n. 4.* addat pro quinta specie Maleficium: alij verò ad vanam seu superstitiosam Observantiam referant Magiam, & Maleficium; ac proinde tres duntaxat Superstitutionis species ex parte rei cultæ, quæ coli non deberet, assignent. Ratio Conclusionis est: quia vel diabolus honoratur ut Numen; & est Idololatria: vel colitur, ut aliquid occultum revelet; & est Divinatio: vel, ut dirigat in operando; & sic est Superstitio vanarum Observationum, aut Magia, ad quam reducit Maleficium, prout amplius patebit ex dicendis.

Una ratio-
ne rei cultæ,
quæ coli
non debe-
ret; & quo-
modo hæc
subdivida-
tur?

6. CONCL. IV. Superstitio ratione cultûs incongrui, subdividitur in Superstitutionem cultûs falsi, & Superstitutionem cultûs superflui. Ita D. Thomas *2. 2. q. 93. art. 1. & 2.* cum communi: & patet inductione. Siquidem

Altera ra-
tione Cul-
tûs incon-
grui; ejus-
que subdi-
visio.
Cultus fal-
sus, quis, &
quomodo
accidat?

7. *Cultus falsus*, seu mendax dicitur, vel quia habet falsam significationem: ut si quis defacto coleret Deum cæremoniis Judaicis, quæ significant Christum venturum. Vel quia imitatur quis falso verum cultum: ut si quis falsis Miraculis veram doctrinam Christianam confirmare velit, aut proponat falsas Reliquias: item si quis mutet materiam, vel formam Sacramentorum, animo colendi Deum, prout faciunt Hæretici nostri temporis in Coena sua committentes Superstitutionem falsi cultûs; non enim Christi institutum, sed suas inventiones pertinaciter sequuntur. Insuper ejusmodi cultus potest esse falsus, ac mendax, falsitate ex parte ipsius colentis se tenente: ut dum quis Deum colit tanquam publicus ab Ecclesia constitutus Minister, cum commissionem seu potestatem nullam habeat, vel talem non habeat; puta si quis Sacrificium offerat, cum Sacerdos non sit, cujus exemplum habemus in Saule, *1. Regum 13.*

8. Et quidem certum est, quòd hujusmodi Superstitio, atque omnes isti superstitiosi, falsique cultus, sint ex genere suo

Er quale
peccatum?
pec.

peccatum mortale. Tum quia gravis inde irreverentia Deo inferitur. Tum quia sunt falsitates perniciosæ, atque nonnunquam nascuntur ex Infidelitate ac Hæresi; uti fit in Ritibus superstitionis Judæorum, & Hæreticorum. Tum tandem, quia prædicatione falsorum Miraculorum, nec non & falsarum Reliquiarum suppositione, obfuscat fides verorum, minorque reverentia & cultus eisdem exhibetur: & hinc eos, qui prædicant falsa Miracula, vel incerta, excommunicari refert Navarrus *Cap. 27. Manualis, num. 111.* idque desumitur ex Constitut. 21. Leonis X. *Superna Majestatis*, & habetur tom. 1. Bullarij Romani.

Cultus superfluus, quis?

9. *Cultus superfluus* econtra dicitur ille, quando præter morem Ecclesiæ ponitur religio in quibusdam circumstantijs, vel rebus, in quibus non est ponenda: ut si quis Deum colere aggrediatur illis ritibus, modo, seu cæremonijs, quæ neque ad ipsius Dei gloriam, neque ad spiritûs excitandi devotionem inserviunt, aut quæ sunt contra statuta, vel consuetudinem Ecclesiæ: uti foret, in Missâ sæpius dicere Alleluja, plures Cruces facere, quàm sit præscriptum, in eadem tot vel taliter dispositas candelas, & non plures adhibere, audire Missam à Sacerdote, qui nominatur Joannes, aut hujusmodi.

Et quale peccatum?

10. Cæterùm Cultus iste superfluus, seu tales ritus superstitionis, secluso scandalo & Ecclesiæ contemptu, sunt ordinariè tantùm peccata venialia, ut docent Cajetanus, Lessius, Layman, Navarrus, Toletus, & alij. Quod intelligendum, nisi esset cultus non tantùm vanus, sed etiam turpis, aut aliàs graviter in eodem excederetur: nam tunc incurri peccatum mortale pro gravitate materiæ, certum est.

QUÆSTIO II.

De Idololatria.

Idololatria, II. quid?

CONCL. I. *Idololatria*, quæ est prima Superstitionis species, & ex suo genere peccatum mortale gravissimum, rectè describitur, quòd sit Servitus, quæ soli Deo debetur, exhibita alicui creaturæ. Ita in re communis. Dicitur, *Servitus*: quia per Idololatriam Idololatræ serviunt Idolis, cultum Latræ, soli Deo debitum, illis impendendo; juxta quod dicit Apostolus Rom. 1. *Servierunt creaturæ potius, quàm Creatori.*

12. Quòd